

LADISLAVA CHATEAU Dumas zglobalizovaný

Ve čtvrtek 14. března 1844 se francouzští čtenáři časopisu *Siecle* poprvé setkali s d'Artagnanem, Athosem, Porthosem a Aramisem. Ten den vyšla ve Francii první část románu na pokračování s názvem *Tři mušketýři* Alexandra Dumase, spisovatele a novináře. Hned téhož roku se román dočkal i knižního vydání. Úspěch byl fenomenální. Dumas byl mistrem ve volbě látky i tematiky. Nerekonstruoval minulost, vytvořil iluzi příběh, v němž spojil malé osudy s velkými historickými zvraty a událostmi.

Od té doby se *Tři mušketýři* dočkali bezpočtu knižních reedic, překladů, kreslených seriálů i filmových zpracování; v roce 1911 vznikl němý francouzský film, který natočila režisérská dvojice André Calmettes a Henri Pouctal, v roce 1921 přišel do kin i americký němý film, roli d'Artagnana světil režisér Fred Niblo Douglasu Fairbanksovi, za nejlepší *Tři mušketýře* je ale stále považován film z 1961 v režii Bernarda Borderie, hlavní roli tehdy skvěle zahrál Gérard Barry a královninu komornou Constance stejně skvěle ztvárnila půvabná Perrette Pradier.

Tři mušketýři byli uvedeni jako televizní seriály, jako divadelní hry a byly jim věnovány i rozsáhlé expozice, díla připomínající Francii 17. století, vládu Ludvíka XIII., Annu Rakouskou i kardinála Richelieu; jedna velká výstava před časem proběhla v pařížském Vojenském muzeu na bulváru des Invalides.

Athos, Porthos, Aramis a d'Artagnan jsou nesmrtelní, žijí z generace na generaci. Stali se mýtem.

Kino 35 Francouzského institutu v Praze i ostatní kina průběžně uvádějí dvoudílný francouzský velkoilm *Tři mušketýři* (první díl) a *Milady* (druhý díl), film měl svoji pařížskou premiéru předloni a loni přišel do českých kin.

Velkoilm vznikl v režii Martina Bourboulona, ten měl k dispozici cca 70 miliónů eur, jeho film se tak zařadil mezi nejdražší snímky nejen francouzské kinematografie.

V hlavních rolích hrají známí herci Francois Civil (d'Artagnan), Vincent Cassel (Athos), Pio Marmaè (Porthos), Roman Duris (Aramis), Eva Greenová (Milady de Winter), Lina Khoudri (Constance Bonacieux) a další.

Hned zpočátku je patrné, že režisér i scénáristé Mathieu Delaporte, Alexandre de la Pateliere se rozhodli nenechat kámen na kameni a ze slavného románu zachovat tak leda jména hlavních postav.

Mušketýři se ve své době těšili zvláštnímu postavení, především královské přízni, už jejich modrobílé uniformy, sametové pláštěnky, širáky zdobené peřím, košile se širokými rukávy, mušketýrské kordy byla móda, která tolik inspirovala Pabla Piccasa, Éduarda Maneta, Petera Paula Rubense a mnoho dalších slavných umělců, a obdiv vyvolává dodnes; ve filmu ji však vystřídaly špinavé hadry. Kordy sice zůstaly, ale souboje zcela postrádají eleganci i hravost, kterou právě tak vynikl d'Artagnan.

Dumas napsal svůj román tak, aby spontaneitu a fanfarónství jeho mušketýrů v rytmickém sledu doprovázely i souboje. Ve filmu, o kterém je řeč, tomu tak není, ani d'Artagnan elegancí nevyniká, mušketýři jsou zarostlí, špinaví a žádné *esprit* z nich nečíší, zato nosí kolty nízko u pasu (výroba revolverů, koltů byla ve velkém zahájena až v roce 1875!); že jde o nápadný a hloupý anachronismus, tím se filmoví tvůrci ale neznepokojovali. Spoléhalo na to, že diváci moc nečtou, a Dumase teprve ne, a jsou úplně pitomí; slavný román si přepsali do podoby americké kovbojky.

Ve druhém díle chce Milady de Winter zabít Athose, přesněji chtějí se zamordovat navzájem, jejich vraždění ale nakonec skončí divokou obscénní souloží. Athos je bisexuální, Milady hystericky kvílí, že *byl nejhroznějším mužem jejího života*, děsivá scéna připomínající jakési temné orgie. A Milady k dovršení všeho ještě unese i jejich synka...

Diváci však přišli o jinou vražednou epizodu, vraždu ze žárlivosti, jak ji Dumas působivě napsal; Constance Bonacieux, d'Artagnanova osudová láska, se stane obětí, zákeřně ji zavraždí Milady... Proč režisér tuto scénu změnil k nepoznání, sotva se dozvíme!?

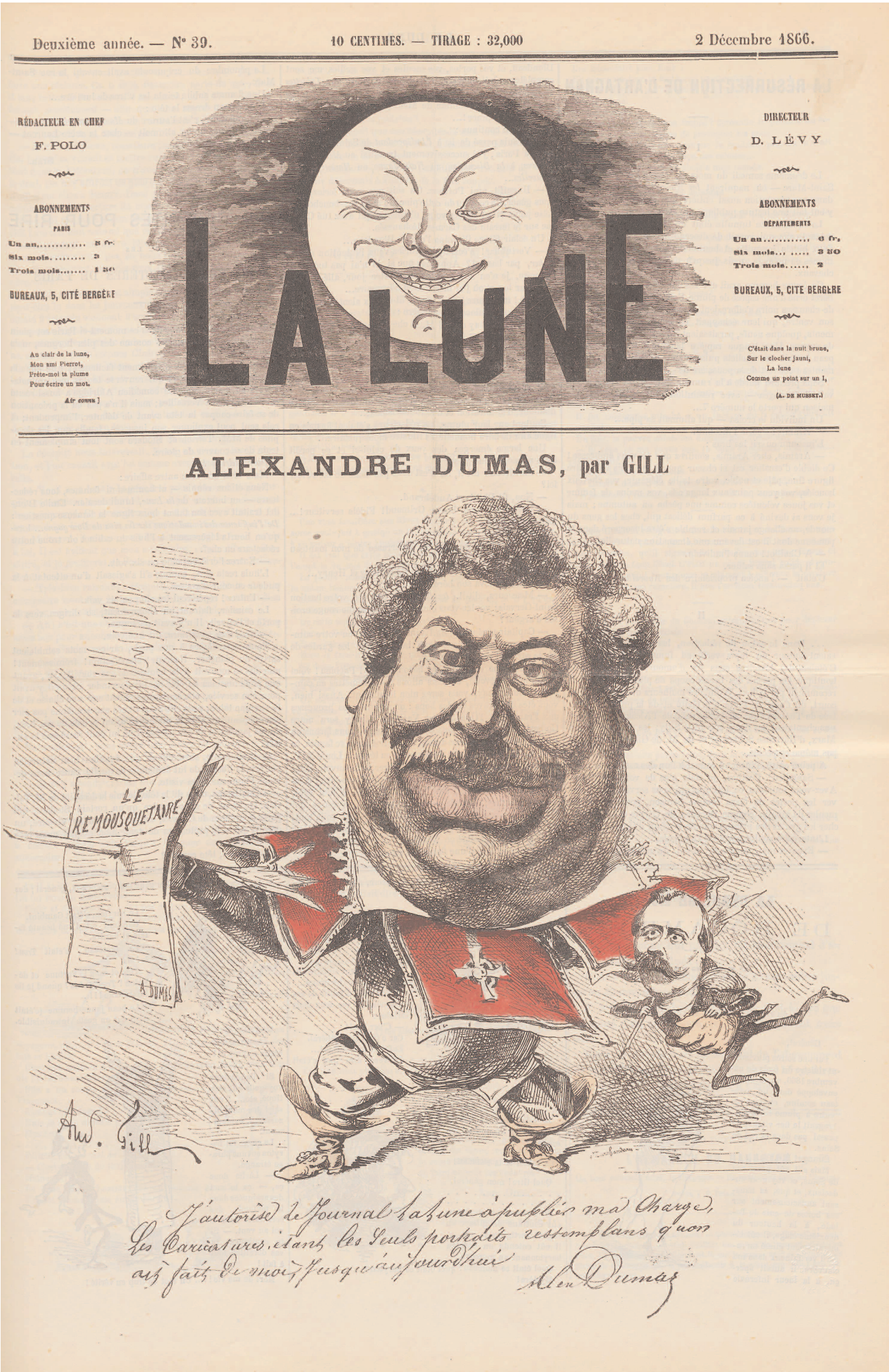
Ze stříbrného plátna na nás číší chlad, tvrdost a obscénní sexualita, místy divák dokonce váhá, zda nesleduje nějaké černé obřady; většina děje se odehrává v šerosvitu, postavy se neustále bijí, umírají, skoro každé tři minuty je někdo probodnut dýkou či jinak trýzněn...

Takový mišmaš ve *Třech mušketýrech* zobrazuje hned úvodní scéna odehrávající se v lese, kdy mušketýři čelí početné kardinálově hordě, divák ale jen stěží chápe, proč se tak děje... Podobně matoucí jsou i jiné scény.

Šarm, noblesní i humorný způsob, jakým Dumasovo kvarteto překonává nástrahy, které mu klade do cesty úlisný kardinál Richelieu se svojí špiónkou Milady, mizí v potocích krve a neomalenosti. Snad nejpovedenější replika, která ve filmu zazní, čtenář mi promine, že cituji z paměti jednu z postav: *Zakroutit krk té proklaté Milady by bylo lepší než zabíjet hugenoty*.

Ubíť Dumas je název recenze, která vyšla ve francouzském internetovém časopise *L'Info tout court* z 3. dubna 2023. Recenzent vyslovuje domněnku, že *autoři se s Dumasem úplně minuli, jako by ani nevěděli, co vlastně točí*.

Jednou z hlavních zápletek filmu je i krvavý konflikt mezi katolíky a hugenoty, francouzskými protestanty, kteří v říjnu 1628 kapitulovali po dlouhém obléhání u La Rochelle. Zatímco Dumas se soustředil spíše na zbujele dvorské pikle a intriky, režisér Martin Bourboulon však točil především akční scény nápadně připomínající, jak jsem už řekla, produkci *La americaine*. U Dumase však nejsou podobné výjevy



nikdy samoučelné, vždy vedou spíš k utužení přátelských vazeb mezi mušketýry.

Na hrubě zpackaném filmu Martina Bourboulona nic nemění, že byl místy výpravně točen na francouzských hradech a zámcích v půvabné francouzské krajině. Ani technická dokonalost, ani působivě nasvícené obrazy v šerosvitu. K replice *Umět žít a umět umřít*, která ve filmu zazněla, znalýně Dumasova díla Evelynne Pieiller poznamenala v rozhovoru pro *Marianne* z 6. dubna 2023: *tito Tři mušketýři jsou, na rozdíl od těch Dumasových, spíše na straně smrti: mnoho scén se odehrává v pološeru, jen v záři planoucích ohňů...*

A já už jen dodávám, že také v noci a za vydatných dešťů. Neveselé, chmurné, anachronické. Rozum však zůstává stát, proč ve druhém díle (*Milady*) v jedné ze závěrečných scén popletený kat se svým pohůnkem místo Milady odsouzené k smrti oběsí na šibenici Constance Bonacieux...?! To není ani trapné, toť nejapně absurdní.

Dumasův román *Tři mušketýři* v překladu Jaroslava Vrchlického mne okouzлил hned, jak jsem ve dvanácti letech otevřela knihu v modré plátěné vazbě, kterou v roce 1931 vydal

Jos. R. Vilímek a působivými ilustracemi doprovodil Maurice Leloir, dodnes ji mám stále po ruce, je po tatínkovi. A o to více mne zraňuje, když vidím, jak filmový průmysl parazituje na díle slavného autora. Režisér Bourboulon se svým štábem hrubě Alexandra Dumase zglobalizoval; že globalizace přináší peníze je jisté, zato hlediště často zejí prázdnotou.

S kšeftem občas vypomáhají povinná školní představení, pochybují však, že tito *Tři mušketýři* mohou příznivě ovlivnit zájem žáků o francouzskou literaturu. Spíš naopak.

Film je duchaprázdňý, do nenávratna odkázal cit, vkus i tehdejší smysl pro morálku a krásu.

A o tom, jak dopadl Dumasův *Hrabě Monte Christo*, kterého se opět chopil téměř stejný filmový štáb a který právě přišel do českých kin, raději až zase příště. Snad jen, že film byl opět štědře dotován, média uvádějí čtyřicet miliónů eur. A jeho premiéra proběhla na letošním filmovém festivalu v Cannes; v benešovském kině, kam jsem na něj zašla, se sešlo právě jen deset diváků, aby promítání nebylo zrušeno...

Smutné, jak se nakládá s evropským literárním odkazem. (srpen 2024)



Srpnové PETR ŽANTOVSKÝ

teze

Řekneme-li slovo srpen, v našich luzích a hájích se nejspíš ozvěnou vrátí s číslovkou 21. Toho dne mnoha lidem u nás odzvonili jejich iluzím, že tehdejší už poněkud ztuhlý socialismus lze reformovat.

Měliť k té iluzi řadu dobrých důvodů. Vycházely knihy Josefa Škvoreckého, nekomunisty z profese, točily se filmy podle skvělých scénářů Jana Procházky, sice komunisty z profese, ale kdo to pozná při koukání na Ať žije republika, Slasti otce vlasti, Kočár do Vídně či Ucho? Praha se stala hlavním městem jazzu (tehdejší mezinárodní festivaly v Lucerně jsou už legendou) a divadla (od Kunderových Majitelů klíčů po fenomén Krejčova Divadla za branou). Kulturymilovní jedinci mohli snadno propadnout mylnému dojmu, že je vše v pořádku, jen když proslulým domem na nábreží bloudí dezorientovaný Saša Dubček. Tahle idyla vzala za své 21. srpnem, kdy nám vojáci Varšavské smlouvy přišli vysvětlit, že naše hlavní město se jmenuje Moskva.

To všechno je pravda, ale ne celá. Konec konců to vídáme každý srpen, kdy se čeští mainstreamoví novináři semknou v jeden šik a pár dní před a pár dní po výročí 21. srpna produkují soustavný vodopád protiruské propagandy. Na to už padlo mnoho rozmanitých a často z velké části pravdivých vysvětlení. Jedno z nejčastějších má kořeny právě v roce 1968, kdy došlo k onomu nečekanému otřesu celého tehdejšího komunistického bloku. Sovětským svazem vedená Varšavská smlouva se vložila do vnitrostátních a vnitrostranických událostí v Československu a prosadila si svůj geopolitický zájem. Podotkněme, že za mlčenlivého souhlasu USA – začínalo období détente. Amerika neměla rozhodně zájem na tom, aby se prohloubila komunikační propast mezi ní a Sovětským svazem.

Oč ale také šlo? Jedni čeští komunisté prostě prohráli svůj boj o moc s jinými českými komunisty, kteří byli zjevně schopnější tu

moc udržet. Ti poražení kladli veškerou vinu za svou prohru na Moskvu. Nikterak by nepřipustili sebemenší vlastní pochybení.

A tato filozofie, podpořená každodenní praxí, přítomností sovětských vojsk na našem území a rozporem mezi vůlí politického vedení a míněním většiny obyvatelstva, přežila i díky mediálním masážím do dnešních časů. Nabyla podoby oficiálně deklarované apriorní nedůvěry vůči všemu, co přichází z dnešního Ruska, a to navzdory tomu, že svět se od té doby bezprecedentně proměnil, hranice západu a východu přestala být méně důležitá než hranice bohatého severu a chudého jihu. Rusko je neopominutelný fenomén a začínat novou studenou (natož „horkou“) válku mezi ním a euroatlantickým společenstvím je trestuhodně nezodpovědné. Přesto naše mainstreamová média už bubnují do útoku. Pravda pod vedením naší současné vlády. Ale to už by bylo na jinou, zdaleka nejen srpnovou úvahu.

Pokročme kousek dál. Zůžeme-li zpravidla meteorologicky ideální srpen na zmíněnou geopolitickou záležitost, velmi se ochudíme. Tak příkladně hned 1. srpna 1664 spojená rakousko-německo-francouzská vojska porazila více než dvakrát početně silnější armádu osmanské říše v bitvě u Mogersdorfu a odrazila tak turecký pokus o invazi do centra Habsburské říše. Přičemž téměř na chlup přesně o rok dříve proti tureckému obklíčení uchránil Vídeň, metropoli monarchie, jakožto velitel obrany města, jistý Zdeněk Kašpar Kaplíř ze Sulevic. Na tom muži je velezajímavé, že byl vnukem jednoho ze sedmadvaceti pánů popravených v červenci 1621 na Staroměstském náměstí. Kaplíř vnuk pochopil, co je důležitější: uchránit křesťanskou civilizaci, nebo vykonat osobní vendettu? No řekněte, kdo z našich vrstevníků by toho byl mocen?

Leč dosti (neveselé) historie, vzhůru k (veselé?) současnosti. Z nějakého těžko pochopitelného důvodu si lidstvo, přinejmenším z toho euroatlantického severu Země, osvojilo zvyk kdejakou prkotinu učinit svátkem. Jako by jim chyběly dávné šamanské rituály. Jak zpíval Jan Vodňanský – „Freude, Freude, vždycky na té dojde...”

Tak třeba hned 2. srpna jest nám slaviti

Den suchého zipu. Vynalezl jej jistý George de Mestral roku 1941, a to díky svému čtyřnohému mazlíčkovi. Když se s ním při procházce se prodíral křovím, byl jeho pes celý obalený semínky s háčky z rostlin. Fascinován silou, jakou to na srsti psa drželo, si vzal jedno semínko pod mikroskop, na základě toho zjistil, že jsou na semenu malé háčky – a „sucháč“ byl na světě. Na místě knoflíků a tkaniček bych se však urazil: kdypak mají ony svůj den?

Docela jiného gardu je Mezinárodní den ženského orgasmu (8. srpna). Svátek vznikl ve městě Esperantina v severovýchodní Brazílii, kde se jeden radní rozhodl věnovat tento den ženskému orgasmu jako kompenzaci za „sexuální dluh“ vlastní manželce. Slaví se i v temperamentní hispánské Americe (Mexiko, Peru, Argentina), leč též kupodivu třeba v Norsku. Kdo tam někdy zavítal, odnesl si z té země dva dojmy: chladné mezilidské vztahy (možná dané mnoho desítek let trvající prohibicí) a ostentativní nezájem mladých Norek o sex. K čemu v té smutné zemi tak veselý svátek, uznejte?

Těžko zjistit důvody, proč a jak došlo k ustavení Mezinárodního dne baru Jekyll&Hyde. Ti, kdo četli hororovou novelu od Roberta Louise Stevensona, vědí, že

jde o příběh rozpolcené osobnosti měnící své vlastnosti ve dne resp. v noci. Kde se nachází onen bar? Domicilů má řadu, u nás například v Plzni a Brně, dále třeba v Košicích, Birminghamu či Singapuru. A ovšem, se skromností své zemi vlastní, inseruje se ten newyorský jako „světové nejproslulejší“. Inu, Rusové mají cara – pušku a cara – zvon, tak Američani aspoň cara – bar. Ostatně je to docela hezká metafora lecčehos jiného.

Ryze komerčních důvodů se dopátráme, když narazíme na Mezinárodní den energy drinků (15. srpna). Společnosti vyrábějící a distribující tyto nepřiliš zdravé nápoje pořádají v tento den akce, které mají jasný cíl – každý rok více vypitých plechovek. Za sebe bych asi spíše plédoval pro oslavu Mezinárodního dne čaje. Nejen že je nekoněčně zdravější, ale koná se hned dvakrát ročně (21. května a 15. prosince).

A měsíc uzavřeme stylově Evropskou nocí pro netopýry (28. srpna). Vyleťme do noci a užijeme svobody, která je nám den po dni stále více upírána. V jednom sovětském filmu zazníval stoický bonmot: „Dál než na Sibiř nás nepošlou“.

Tak si říkejme: aspoň tu noc nám nevezmou. Snad.

Ilustrační foto: Ivo Havlík

V dubnu zůstává v záloze květen. Květen a červen. Od července můj rok sestupuje k srpnu, k pekelné brance podzimu.

Může střelný prach za to, že ho vrah donutí shořet v hlavni? Může nitroglycerin za to, že místo pod jazykem je donucen explodovat pod srdcem obydleného domu?

Nikdo nesmí beztrestně hledět poezii na zuby! Poezii darované i proti vůli obdarovaného.

Co je smrt? Odstřižený vlas vzápětí začíná růst!

*KAREL SÝS: Osudy dobrého básníka K.
Za studené války (2019)*

Pardubická architektura

na cestě k modernímu městu

Cesta k modernímu městu. Pardubice 1882–1945, to je název nové publikace Východočeského muzea v Pardubicích. Titul ukazuje spletitou cestu, jež vedla ke vzniku moderních Pardubic.

Autoři knihy Matěj Bekera, Jan Ivanega a Veronika Schiebelová v ní představují významné stavby, urbanistický rozvoj a kulturněhistorické pozadí nejvýraznějších stavebních počínů Pardubic. Bohatou obrazovou dokumentaci tvoří řada stavebních plánů, snímky současného stavu a především obsáhlý soubor dobových fotografií ze sbírky muzea.

„Historici pardubického muzea se vypravili do ulic východočeské metropole, aby vypověděli příběhy domů, které v hmotách, uměleckém pojetí i v překvapivých detailech utváří jedinečný výraz malebného města na soutoku Labe a Chrudimky. Autorský tým si vytyčil nelehký úkol prezentovat 73 nejvýraznějších stavebních počínů od celostátně významných tvůrců až po lokální architekty a stavitele, které vypovídají o dynamické proměně města na konci 19. a počátku 20. století,“ představuje knihu ředitel Východočeského muzea v Pardubicích Tomáš Libánek.

Radnice, vily, banky i krematorium

Mezi architektonickými klenoty města najdou čtenáři notoricky známé objekty, ale i téměř polozapomenuté stavby, které měly mnohdy velmi zajímavý osud. „Mezi medailony staveb nechybí grandiózní neorenesanční návrh radnice Jana Vejrycha, strhující příběh novostaveb městských domů na Pernštýnském náměstí, místní neobarokní filiálka rakousko-uherské banky, krematorium od Pavla Janáka nebo některé vily a rodinné domy na Bílém Předměstí,“ vyjmenovává některé z nich jeden z autorů, historik umění muzea Jan Ivanega.

Publikace se zaměřuje také na specifický vývoj urbánní struktury Pardubic, kterou lze vnímat jako pomyslnou cestu k modernímu městu. „Chtěli jsme ukázat, jak se město radikálně proměnilo v dobách velké hospodářské konjunktury od 80. let 19. století, což souviselo s nebyvalým rozvojem železniční dopravy. Východním mezníkem byl regulační plán Antonína Barborky z roku 1882, dále nás zajímaly snahy o regulování dnešního náměstí Republiky z prvních dvou desetiletí 20. století nebo obrovský rozvoj bytové zástavby v prvorepublikové stavební konjunkturu,“ zmiňuje spoluautor a historik Matěj Bekera.

KATEŘINA PROCHÁZKOVÁ SKŮPOVÁ
ZBYNĚK KONVIČKA



PARDUBICE – NORIMBERK, olej na plátně Františka Karbana. Malebný pohled od zámeckých valů na zadní fasády domů v Kostelní a Zámecké ulici je nazýván pardubickým Norimberkem, snad pro podobnost s historickou zástavbou tohoto starobylého německého města. Zástavba v Kostelní ulici byla původně gotická, později renesančně přestavěná. Mimochodem, stejně jako Pardubice je i Norimberk městem s dlouhou a stále živou tradicí výroby perníku.

BOCHUMSKÁ ŘEČ

Nevelká, přímo bibliofilsky vypravená knížka **BOCHUMSKÁ ŘEČ, Ten, který odolá i bouři** (vydal David Voda jako jedenáctou publikaci v edici Rub v červnu 2024 v Olomouci; ten napsal i doslov a ediční poznámku, 76 s.), je edice řeči, kterou se **Petr Spielmann** roku 1997 rozloučil se starostou Bochumi, představiteli města, kolegy a přáteli při svém odchodu do důchodu.

Od podobných projevů se zpravidla nic nečeká a je většinou zbytečné je vydávat. Spielmannova řeč naopak vyniká svým obsahem a významem. Spielmann, zakladatel a šéf Musea Bochum, „tvůrce klíčové sbírky umění za železnou oponou na Západě“, řečeno slovy jeho editora a důvěrného přítele, „uprchlík ze Sudet, který jen o vlásek unikl smrti“, český vlastenec, nedobrovolný exulant, který bochumské muzeum přistavěl a přestavěl v moderní sbírkovou, výstavní a publikační instituci evropského významu, v „humánní muzeum“, a to „v době vyostřené studené války“.

Dokázal „propojit Východ se Západem, nesl tradice exilu (od Komenského až po 20. století), hledal zpřetrhané vazby české, německé a židovské kultury, bez nichž by česká kultura dle něj nedosáhla své jedinečnosti.“

Své aktivity, posléze vysoce oceňované i německými prezidenty a Spolkovým křížem za zásluhy, prosazoval Petr Spielmann obtížně, a když po pětadvaceti letech v muzeu končil, byl odepsán a muzeum bylo degradováno na spíše zábavní podnik.

Řeč, v níž Petr Spielmann vydal počet, vlastně výčet, co vše pro humanizaci muzea a života během pětadvaceti let vykonal, může připadat čtenáři příliš dlouhá, a jistě se tak jevila i honoraci při jejím přednesu v sále roku 1997. Nemohla být kratší ze dvou důvodů: Spielmann vykonal příliš mnoho; a za druhé ji prodlužují dlouhé citáty osobností evropské a světové kultury, o jejichž myšlenky se Spielmann při budování muzea opíral.

Kdyby humanizaci muzea vykládal svými slovy, nebyli by ho poslouchali, nevěřili by mu. Spielmannovu podobu muzea prakticky znevážili jeho proměnou, do které nedovolili Spielmannovi mluvit, a při slavnosti rozloučení s ním museli zbožně naslouchat nezpochybnitelným humanizátorům, jejichž jména jistě často brávali nadarmo; byli nuceni vyslechnout Kierkegaarda, Picassa, Sempruna, Vargase Lhosu, I. B. Singera, bochumského historika Seibta, Komenského, Blocha, Einsteina, Werfla, Morgensterna atd.

A to, co z nich Petr Spielmann citoval, snad ještě ve větší míře je aktuální dnes, kdy už pro rozhodující činitele kulturní humanistické hodnoty téměř nic neznamenají, protože je zajímá jen zisk, snadno těžený toliko z nejpřetlčenějšího zába-

vy. Bochumskou řeč, formulovanou jako hořké poděkování za to, co jejímu řečníkovi neradi dovolili vybudovat, měli by si i činitelé dnes u nás zapsat za uši. Pomohlo by to aspoň trochu, i když víme o házení hrachu na stěnu?

MILAN BLAHYNKA



Milí čtenáři, vážení autoři, po zesnulém Karlu Sýsovi jsem náhle převzal redigování týdeníku Unie českých spisovatelů LUK (literatura * umění * kultura); budu se těšit na váš čtenářský zájem, na vaše ohlasy, na naši pospolitost, na spolupráci.
Se srdečným pozdravem
Už ani den bez řádky!
váš **Ivo Havlík**

PAVOL JANÍK ZÁKONNÁ

V zmysle a dvojzmysle
básne číslo deväť
z roku 1985
sa primerane mení a dopĺňa
báseň číslo tri
z roku 1862.

Táto báseň
nadobúda účinnosť
dňom zverejnenia.

(Z knihy Do videnia v množnom čísle, 1985)

KAREL SÝS PODZIMNÍ KOUPÁNÍ

Ivo Havlíkovi

Plaveš
pažemi rozrážíš tuhnoucí hladinu
Řeže to
jako by ses valil v sudu s žiletkami
Na břehu se ti smějou
ale úsměv jim mrzne na rtech

Není ostuda začít pozdě
ale vydráždit osud
vysekat si v něm díru
a neponořit se

PETR ŽANTOVSKÝ

Poslední báseň pro Karla Sýse

Batalion politruků zaplňuje náměstí
Občané účastní se s radostí doslova povinnou
Na balkon vstoupí hlavní z nejvyšších a poučí nás
jak vděčně skrápět slzami štěstí
tuto dobrodějnou chvíli kterou smíme zakoušet
ačkoli jsme se o ni nijak nezasloužili

Ba právě naopak: mnozí se bránili
celému tomu zázraku
Jiní mlčeli hleděli do mraků
Jiní se báli a ještě jiní hrozili pěstí
Tolika dober není nám třeba

Stačil by chleba Nač hermelíny z kober?
Nač zlaté nárazníky když je beztak skryje krev
těch nepříčinlivých
až pojedou tudy vrchnostové sklízet hněv a vřavu
a neslyšné díky za kutálku cestou na popravu
pro ty kteří nechťeli tu válku

Válka však byla skutečností
Nikdo ji nevyhlásil Nikomu nebyla vyhlášena
a přece do všech světových stran
prchají andělé strážní nad lány kostí
když pochopili že je nad představu jejich
a že někde jinde se teď stanovuje její cena

Válka je dobrá leda na trávení
u představy nul které ji vedou
a i těch které se přelévají na konta
Už jenom ze zvyku se místu dotyku
doposud říká fronta

Na smrt nebo na život?
Ví o tom trpělivi čekatelé jiných front?
Tu na jídlo tu na Seiferta?
Dnes už jenom na patrony Drobet menáže
A třeba taky zvony z dálky
až Bůh ukáže na toho neb onoho
nasliněným prstem v klotovém rukávu

Už není na výběr jdeš-li si pro sten
Nebo pro slávu.
V takové chvíli je na tom nejhůře vždy básník
Vidí za stíny věcí a slyší za ticho slov
Měl by vypovídat pravdu i když žádná nezbyla
A s duší motýla udržet krov té stavby křivolaké
která ční tu nade všemi

Nikdo se ho neptá a on odpovídá přeci
byť už němý
Dezertér z tohoto bojiště
a dobrovolník pro příště
bude-li jaké

Jednou za čas Karel Sýs v týdeníku LUK tiskl moje verše. Tato báseň je poslední, kterou jsem mu již nestihl poslat.

FOTO POD ČAROU

FOTO: Ivo Havlík

